

**PROJEKTOWANIE ARCHITEKTONICZNE MGR INŻ. ARCH. ANDRZEJ SANDER
34 – 323 ŚLEMIEŃ UL. ZAKOPIAŃSKA 13 ; TEL. : 603 092 977**

**PROJEKT BUDOWLANY
REMONTU ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW
OSADY PASTERSKIEJ W SOBLÓWCE
W RAMACH ZADANIA :
„NA SZLAKU KULTUR POGRANICZA”**

**INWESTOR : GMINA UJSOŁY
34 – 371 UJSOŁY
UL. GMINNA 1**

**LOKALIZACJA : SOBLÓWKA, DZ. NR 3058/8
GMINA UJSOŁY**

BRANŻA : ARCHITEKTURA

KATEGORIA OBIEKTU : II

AUTOR PROJEKTU :

SIERPIEŃ 2016

OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA :

Zgodnie z art. 20 ust. 4 Ustawy Prawo Budowlane, powyżej podpisany oświadczam, że niniejszy projekt został wykonany zgodnie z obowiązującymi normami, przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

- I. Strona tytułowa.
- II. Opis techniczny.
- III. Wypis z planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Ujsoly.
- IV. Mapa sytuacyjna z inwentaryzacji osady pasterskiej w Soblówce.
- V. Rysunki :

1.	Projekt zagospodarowania działki	1: 500
2.	Scena – rzut przyziemia	1: 50
3.	Scena – rzut więźby dachowej	1: 50
4.	Scena – rzut dachu	1: 50
5.	Scena – przekrój A – A	1: 50
6.	Scena – elewacja pn. i zach.	1: 100
7.	Scena – elewacja pd. i wsch.	1: 100
8.	Szałas pasterski „A” – rzut przyziemia	1: 50
9.	Szałas pasterski „A” – rzut więźby dachowej	1: 50
10.	Szałas pasterski „A” – rzut dachu	1: 50
11.	Szałas pasterski „A” – przekrój A – A	1: 50
12.	Szałas pasterski „A” – elewacje	1: 50
13.	Szałas pasterski „B” – rzut przyziemia	1: 50
14.	Szałas pasterski „B” – rzut więźby dachowej	1: 50
15.	Szałas pasterski „B” – rzut dachu	1: 50
16.	Szałas pasterski „B” – przekrój A – A	1: 50
17.	Szałas pasterski „B” – elewacje	1: 50
18.	Typowe przesło zagrody dla owiec (kosor)	1: 20

- VI. Uprawnienia i izba autora projektu

**OPIS TECHNICZNY DO PROJEKTU BUDOWLANEGO
REMONTU ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW
OSADY PASTERSKIEJ W SOBLÓWCE NA DZIAŁCE NR 3058/8**

1. PODSTAWA I PRZEDMIOT OPRACOWANIA :

- a/ Wypis z planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Ujszoły nr RO 6722.19.16 z dnia 16. 08. 2016 r. wydany przez Urząd Gminy w Ujszołach.
- b/ mapa sytuacyjna z inwentaryzacji osady pasterskiej położonej w Soblówce na polanie
- c/ uzgodnienia z Inwestorem.

2. ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA :

Osada zlokalizowana jest na końcu wsi Soblówka, na skraju kompleksu leśnego, na polanie przy pieszym turystycznym szlaku czarnym prowadzącym na Słowację. Obejmuje działkę nr ewid. 3058/8. Dojście do osady z głównej drogi utwardzonej poprzez most drewniany na rzece /potok Cicha/. Teren płaski, z kilkoma skarpami, porośnięty trawą oraz wzdłuż potoku wysokimi drzewami liściastymi i iglastymi. Na terenie osady pasterskiej zlokalizowane są obiekty związane z pasterstwem występującym powszechnie na tych terenach w dawnych latach, takie jak : szałas pasterski, wiata ze sceną, palenisko, zagroda dla owiec /kosor/, wędzarnia, tablice informacyjne.

3. CHARAKTERYSTYKA I FUNKCJA POSZCZEGÓLNYCH OBIEKTÓW :

Szałas pasterski – to budowle na rzucie prostokąta, o konstrukcji wieńcowej, z bali okrągłych, przykryte dachem dwuspadowym spadzistym, pokrytym deskami, gontem a czasem blachą. Służyły one jako schronienie dzienne i nocne dla wypasających owce ale także do wyrobu serów, masła, przechowywania mleka itp.

Wiata ze sceną – służąca do uroczystych śpiewów, muzyki i tańców towarzyszących jesiennemu zejściu owiec z górskich pastwisk /jesienny redyk/. Mieszkańcy wsi odwiedzali polanę w dniach świąt pasterskich : np. św. Wawrzyńca kiedy to baca urządzał poczęstunek, sprowadzano muzykę, śpiewano i tańczono.

Palenisko – to wydzielone miejsce, obłożone płaskimi kamieniami do rozpalania ognisk służących nie tylko do ogrzania się ale również do odstraszenia dzikich zwierząt polujących na owce nocą. Poza tym wierzono, że palące się ogniska i snujący się z nich dym ochrania stada przed złymi mocami.

Kosor – zagroda dla owiec lub bydła, podzielona na dwie części : większa część, do której zapędzano owce na noc oraz czas dojenia; druga mniejsza służyła do dojenia i oddzielania owiec już wydojonych od reszty. Zagroda ta składała się z przenośnych przęseł umożliwiających różne lokalizacje kosoru w związku z naturalnym użytkowaniem ziemi na pastwiskach.

Wędzarnia – to element budowlany rzadziej występujący w zagrodach pasterskich jako oddzielny od szałasu , służący do wędzenia własnych wyrobów /serów/ a niekiedy również wyrobów mięsnych.

4. ZAKRES ROBÓT REMONTOWO - BUDOWLANYCH :

Obiekty składające się na osadę pasterską w Soblówce są w różnym stanie technicznym, niektóre wymagają wymiany elementów zgniłych i zmurszałych lub uszkodzonych przez owady /korniki i puszczele/ a także wzmocnienia konstrukcji i wymiany poszycia dachowego.

Szałas pasterskie – wymagają rekonstrukcji całego obiektu, wymiany posadzki, wymiany pokrycia dachowego.

Zadaszona scena – wymiana elementów zgniłych i zmurszałych, wzmocnienie konstrukcji, wymiana desek na scenie, wymiana poszycia dachowego.

Palenisko – zrekonstruować należy obrzeże wykonane z płaskich kamieni o szerokości 0,4 m.

Kosor – uzupełnienie brakujących lub zniszczonych elementów /przęseł/ zagrody.

Wędzarnia – naprawa i wymiana elementów zużytych.

Należy także uzupełnić osadę o elementy wyposażenia takie jak :
żłoby do pojenia owiec i bydła, budę dla psa, ławki, śmietniki oraz
wewnętrzne wyposażenie szałasów.

Przedstawione rysunki w projekcie remontu osady pasterskiej obrazują
obiekty po wykonaniu remontu i rekonstrukcji.

Wszystkie prace należy prowadzić pod nadzorem osoby uprawnionej,
z doświadczeniem przy budowlach z drewna.

5. OPIS KONSTRUKCYJNY OBIEKTÓW :

Fundamenty – obiektów wykonane z punktowych, gotowych
elementów betonowych tzw. „pecek” jak w przypadku zadaszanej
sceny oraz z ułożonych kamieni na zaprawie glinianej w przypadku
szalasów pasterskich. Oba te typy fundamentów nie są trwale
związane z gruntem.

Ściany – konstrukcja szkieletowa, słupowo – ryglowa, obita
jednostronnie deskami, występuje w obiekcie zadaszanej sceny oraz z
belek okrągłych tzw. konstrukcja wieńcowa lub zrembowa, w
przypadku szałasów.

Konstrukcja dachu – więźba drewniana, symetryczna, dwuspadowa o
kątach nachylenia charakterystycznym dla tego regionu 40 – 45⁰.
Krokwie występują o przekroju prostokątnym lub okrągłym.

Pokrycie dachu – wykonane z desek w układzie poziomym. Projektuje
się wymianę na pokrycie gontem świerkowym.

Podłogi – wykonane z desek, lub ułożonych płaskich kamieni, lub
ubitej gliny /klepisko/.

6. GENEZA OSADY PASTERSKIEJ :

Najważniejszym i niezbędnym obiektem w osadzie pasterskiej były szałaszy zwane również „bacówkami”.

Szałaszy były budowlami o bardzo prymitywnej konstrukcji. W terenie gdzie drewno było trudniej dostępne korzystano z naturalnych koleb skalnych lub stawiano szałaszy z kamienia. Zdecydowana większość bacówek znajdowała się w obrębie lasu lub nieco powyżej jego górnej granicy. W tych miejscach ze względu na dostatek drewna szałaszy budowano ze świerkowych okrągłaków, rzadziej z płazów, czyli przepołowionych wzdłuż rdzenia pni drzew. Przy budowie ścian szalasu stosowano konstrukcję zrembową. Belki układano jedna na drugą i łączono je w narożnikach przy pomocy specjalnych nacięć. Szczeliny między belkami nie były uszczelniane /mszone/.

Dachy szalasów w większości były dwuspadowe, w późniejszym okresie również czterospadowe. Pokryte były najczęściej deskami, gontami, a w późniejszym okresie także blachą. Szałaszy nie posiadały okien, a wejście do nich znajdowało się w węższej szczytowej ścianie. Były najczęściej jednoizbowe, z wydzieloną przy pomocy poprzecznej ścianki komorą. Nie było w nich powały, a dym wydostawał się szczelinami w ścianach i dachu. W podłodze wycięty był prostokątny otwór gdzie bezpośrednio na ziemi paliło się cały czas ognisko – watra. Nad ogniskiem mocowano zakończony hakiem drąg, na którym wieszano miedziany kocioł do gotowania powstałej przy wyrobie sera serwatki – żętycy.

W szałasie znajdowało się łóżko o bardzo prymitywnej konstrukcji – prycza, ławki oraz większość naczyń i sprzętów potrzebnych do wyrobu sera. Wysoko na przybitych do ścian półkach wędzono sery w dymie unoszącym się z ogniska.

W komorze stały drewniane naczynia na mleko, żętycę i wodę. Tutaj suszono sery i przechowywano formy do ich kształtowania. Tam też baca przechowywał swój osobisty dobytek i tam spał.

W pobliżu szalasu były żłoby do pojenia owiec i karmienia psów.

Owce na noc zamykano w zagrodach zwanych kosorami. Były to konstrukcje stałe lub przenośne. Tam gdzie nie koszono łąk budowano kosory stałe, używając do tego celu żerdzi i desek. Zagrody przenośne stawiano na koszonych łąkach tak aby poprzez ich odpowiednie przenoszenie regulować naturalne nawożenie polany.

Część zagrody przeznaczona do dojenia owiec nazywała się strągą. Strąga posiadała stanowiska dojenia owiec dla pasterzy, osłonięte wspartymi na żerdziach jednospadowymi daszkami.

W nocy owiec pilnowali juhasi.

Z pasterstwem wiąże się bogaty folklor słowny i muzyczny /pieśni i tańce/ a także specyficzne instrumenty muzyczne takie jak : rogi pasterskie lub trombity służące do przekazywania informacji z polany na polanę.

Osada pasterska w Soblówce po remoncie powinna być źródłem wiedzy o zwyczajach, obrzędach i wierzeniach a także trudnej pracy ludzi zajmujących się pasterstwem.

INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

1. NAZWA I ADRES OBIEKTU BUDOWLANEGO :

1.1 Nazwa :

Remont istniejących obiektów osady pasterskiej w Soblówce w ramach zadania „**Na szlaku kultur pogranicza**”.

1. 2. Adres Obiektu :

Soblówka, Gmina Ujsoły
nr działki 3058/8

2. INWESTOR :

Gmina Ujsoły
34 – 371 Ujsoły
ul. Gminna 1

3. SPORZĄDZAJĄCY INFORMACJĘ :

mgr inż. arch. Andrzej Sander
upr. proj. i bud. 9/87 B-B
34 – 323 Ślemień
ul. Zakopiańska 13

Sierpień 2016 r.

CZĘŚĆ OPISOWA

1. ZAKRES ROBÓT DLA CAŁEGO ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO ORAZ KOLEJNOŚĆ REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH OBIEKTÓW

Projektuje się remont istniejących obiektów osady pasterskiej w Soblówce w ramach zadania „**Na szlaku kultur pogranicza**”

Kolejne etapy robót budowlanych będą obejmowały :

- zagospodarowanie placu budowy
- roboty pomiarowe
- zdjęcie humusu
- roboty ziemne – wykopy pod stopy fundamentowe
- fundamenty – zbrojenie
- betonowanie fundamentów
- izolacja powłokowa
- podłoga na gruncie
- ściany konstrukcyjne
- więźba dachowa
- konstrukcja dachu
- pokrycie dachu
- drzwi zewnętrzne
- ścianki działowe
- instalacje wewnętrzne
- przyłącza zewnętrzne
- warstwy wykończeniowe podłóg
- roboty wykończeniowe
- elewacje
- prace zewnętrzne porządkowe.

2. WYKAZ ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW BUDOWLANYCH :

Na przedmiotowej działce 3058/8 występują obiekty budowlane : zadaszona scena z zapleczem, szalasy, kosor, paleniska. Przez teren działki nie występuje infrastruktura podziemnego uzbrojenia.

3. WSKAZANIE ELEMENTÓW ZAGOSPODAROWANIA DZIAŁKI, KTÓRE MOGĄ STWARZAĆ ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA I ZDROWIA LUDZI :

W istniejącym zagospodarowaniu parceli 3058/8 nie występują elementy, które mogą bezpośrednio stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi w związku z projektowanymi robotami – uzbrojenie podziemne.

4. WSKAZANIE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH ZAGROŻEŃ WYSTĘPUJĄCYCH PODCZAS REALIZACJI ROBÓT BUDOWLANYCH, OKREŚLAJĄCE SKALĘ I RODZAJE ZAGROŻEŃ ORAZ MIEJSCE I CZAS ICH WYSTĄPIENIA :

Podczas realizacji robót budowlanych mogą wystąpić następujące rodzaje zagrożeń, związanych z wykonywanymi robotami budowlanymi :

4.1 Roboty murarskie, elewacyjne i dachowe :

- stosowanie nieprawidłowo skonstruowanych rusztowań / np. bez poręczy ochronnych o wys. 1,1 m, krawężników o wys. 0,15 m, poprzeczek w połowie wysokości pomiędzy poręczą i krawężnikiem, drabinek w pionach komunikacyjnych/
Nieodpowiednie lub niewystarczające zakotwienie i posadowienie rusztowań.
- nie dokonanie odbioru użytkowania rusztowań przez nadzór – kierownika budowy
- wykonywanie robót na drabinach w złym stanie technicznym
- stosowanie drabin niezgodnie z ich przeznaczeniem
- brak zabezpieczenia balustradami otworów w murach
- brak zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości
- brak wyznaczonej strefy niebezpiecznej
- brak oznakowania miejsc niebezpiecznych
- brak okularów ochronnych
- upadek materiałów z wysokości
- niewłaściwy transport materiałów
- wykonywanie robót gdy prędkość wiatru przekracza 10 m/s
- przebywanie osób w obrębie strefy niebezpiecznej.

4.2 Roboty sprzętu zmechanizowanego :

- przeciążenie sprzętu zmechanizowanego
- brak osłon zapobiegających wypadkom przy ruchomych częściach

mechanizmów

- przebywanie ludzi w pobliżu / w zasięgu/ ruchomych części maszyn, koparek, dźwigów samojezdnych
- brak kontroli zmechanizowanego sprzętu przed rozpoczęciem pracy, pod względem sprawności technicznej i bezpieczeństwa użytkowania, poruszanie się pojazdów zmechanizowanych po drogach nieutwardzonych i posiadających nieodpowiednie spadki poprzeczne i podłużne
- używanie nieodpowiednich – nieatestowanych, zużytych, zniszczonych lin
- brak zabezpieczeń przy drogach taczek i wózków jezdnych na wysokość dojazdu powyżej 1 m
- brak kontroli / min. co dziesięć dni/ narzędzi ręcznych o napędzie elektrycznym.

4.3 Roboty malarskie :

- wykonywanie robót na drabinach w złym stanie technicznym
- stosowanie drabin niezgodnie z ich przeznaczeniem
- ustawienie drabin na nierównym i niestabilnym podłożu oraz na przedmiotach
- brak zachowania odpowiedniej odległości między miejscem wykonywania prac a otwartym źródłem ognia bądź prądem elektrycznym
- niewentylowanie lub niewystarczające wentylowanie pomieszczeń, gdzie prowadzone są roboty malarskie
- malowanie metodą natryskową farbami i lakierami zawierającymi toksyczne rozpuszczalniki
- wykonywanie robót malarskich przy użyciu drabin na wys. większą niż 4 m
- brak środków ochrony indywidualnej.

5. WSKAZANIE SPOSOBU PROWADZENIA INSTRUKTAŻU PRACOWNIKÓW PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO REALIZACJI ROBÓT NIEBEZPIECZNYCH ;

Pracownicy dopuszczeni do robót budowlanych, o których mowa między innymi w punkcie 4 niniejszej informacji winni zostać zapoznani z planem „BIOZ” i pouczeni o konieczności stosowania środków ochrony osobistej oraz bezwzględnym przestrzeganiu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zapoznanie z planem „BIOZ” pracownicy winni potwierdzić podpisem złożonym w załączniku do planu „BIOZ”.

OKREŚLENIE ZASAD POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA :

1. Usunięcie ludzi z rejonu bezpośredniego zagrożenia.
2. Zabezpieczenie terenu bezpośredniego zagrożenia przed dostępem ludzi.
3. Oznakowanie miejsc zagrożenia.
4. Natychmiastowe informowanie kierownika budowy.
5. Natychmiastowe informowanie odpowiednich służb :
  - pogotowia ratunkowego
  - państwowej straży pożarnej
  - policji
  - państwowej inspekcji pracy
  - powiatowego inspektora nadzoru budowlanego.

KONIECZNOŚĆ STOSOWANIA PRZEZ PRACOWNIKÓW ŚRODKÓW OCHRONY INDYWIDUALNEJ, ZABEZPIECZAJĄCYCH PRZED SKUTKAMI ZAGROŻEŃ :

1. Ubrania ochronne.
2. Zabezpieczenia indywidualne przy pracach na wysokości / linki ochronne, asekuracyjne, itp./.
3. Sprzęt ochronny – okulary, rękawice, kaski, fartuchy.

ZASADY BEZPOŚREDNIEGO NADZORU NAD PRACAMI SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYMI PRZEZ WYZNACZONE W TYM CELU OSOBY :

Informowanie kierownika budowy o kolejnych etapach robót, przy których mogą wystąpić bezpośrednie zagrożenia pracowników, celem pouczenia o koniecznych zasadach BHP oraz sprawowania nadzoru nad tymi pracami. W przypadku braku obecności kierownika budowy nadzór nad właściwym wykonywaniem robót spoczywa na majstrze budowlanym i inwestorze.

6. WSKAZANIE ŚRODKÓW TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH ZAPOBIEGAJĄCYCH NIEBEZPIECZEŃSTWOM WYNIKAJĄCYM Z WYKONYWANIA ROBÓT BUDOWLANYCH W STREFACH SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA ZDROWIA LUB W ICH SĄSIEDZTWIE, W TYM ZAPEWNIAJĄCYCH BEZPIECZNĄ I SPRAWNĄ KOMUNIKACJĘ, UMOŻLIWIAJĄCĄ SZYBKĄ EWAKUACJĘ NA WYPADEK POŻARU, AWARII I INNYCH ZAGROŻEŃ :

- 6.1 Przy wykonywaniu robót na wysokości powyżej 2 m stanowiska pracy oraz przejścia należy zabezpieczyć barierą składającą się z deski krawężnikowej o wysokości 0.15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1.10 m.
Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą należy wypełnić częściowo lub całkowicie w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem z wysokości.
- 6.2 Jeżeli roboty określone powyżej są wykonywane przejściowo lub ich charakter uniemożliwia zastosowanie wspomnianych zabezpieczeń, należy wprowadzić inne skuteczne zabezpieczenia pracowników przed upadkiem z wysokości.
- 6.3 Teren budowy lub robót powinien być w miarę potrzeby zabezpieczony ogrodzeniem. Ogrodzenie placu budowy powinno być wykonane tak, aby nie stwarzało zagrożenia dla ludzi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1.50 m.
- 6.4 Przejścia dla pracowników, znajdujące się na pochyłościach lub zboczach o nachyleniu większym niż 20%, należy zaopatrzyć w pochylnie z nabitymi poprzecznie listwami w odstępach najwyżej co 0.4 m lub wykonać schody o szerokości nie mniejszej niż 0.70 m z co najmniej jednostronną poręczą ochronną o wysokości 1.10 m.
- 6.5 Otwory w stropach, na których są prowadzone roboty lub też, do których możliwy jest dostęp ludzi należy szczelnie zakryć lub ogrodzić zgodnie z zasadami jak poniżej.
- 6.6 Strefę niebezpieczną / miejsca niebezpieczne/, w której istnieje źródło zagrożenia np. z powodu możliwości spadania z góry przedmiotów lub materiałów, należy oznakować i ogrodzić poręczami bądź zabezpieczyć daszkami ochronnymi. Strefa niebezpieczna nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty lub materiały, jednak nie mniej niż 6 m.
- 6.7 Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniej niż 2.4 m od terenu i ze spadkiem 45⁰ w kierunku źródła zagrożenia. Pokrycie daszków powinno być szczelne i dostatecznie wytrzymałe na przebicie

przez spadające przedmioty.

- 6.8 Używanie daszków ochronnych jako rusztowań lub miejsc składowania narzędzi, sprzętu, materiałów itp. jest zabronione.
- 6.9 W miejscach przejść i przejazdów szerokość daszka ochronnego powinna wynosić co najmniej o 1.0 m więcej niż szerokość przejścia lub przejazdu.
- 6.10 Przejścia i miejsca niebezpieczne powinny być oznakowane znakami ostrzegawczymi lub znakami zakazu oraz dobrze oświetlone.
- 6.11 Przy wznoszeniu lub rozbiórce rusztowań należy wyznaczyć strefę niebezpieczną i odpowiednio ją zabezpieczyć.
- 6.12 Pracowników zatrudnionych na dachu o pochyleniu większym niż 20% jeżeli nie stosuje się rusztowań ochronnych, należy zabezpieczyć przed upadkiem za pomocą pasów ochronnych lub innych urządzeń.
- 6.13 Materiały składowane na dachu należy zabezpieczyć przed upadkiem na ziemię.